

Odpis rozkazu bolszewickiego na terenie
Kamieńca z dnia 24 sierpnia 1921 r.

R O Z K A Z

Do Kamienieckiej grupy /uczastka/ wojsk
pogranicznego rejonu.

24 sierpnia 1921 r.

/mapa 3 - 10 wiorst w calach.
§ 1.

Według otrzymanych wiadomości od Naczelnika Sztabu Brygady 29 na-
leży przypuszczać, że Petlurowskie oddziały w najbliższym czasie roz-
poczną ofensywę na terytorjum Sowietkich Respublik. Główne uderze-
nie ma być skierowane w Płoskirowskim i Mohylowskim rejonach, a także
przypuszczalnie jest, że rozpocznie się akcja w rejonach: Żwaniec, U-
stje i Kalus.

Rozkazuję w razie ofensywy przeciwnika:

A/ Dowódcy 189 Bataljonu skoncentrować kompanie /roty/ na rzece
Żwańczyk, m. Czemyrowcy, Lanckeruń i Orymin, gdzie zatrzymywać prze-
ciwnika i oczekiwać podejścia sił polowych i tylko w razie natarcia
ze strony przeciwnika odejść na linię Smotrycz, broniąc się do przyby-
cia polowych części. Dalszy odwrót na m. Dunajowce.

B/ "Kombatu" 188 skoncentrować jedną kompanię /rote/ w Nahorianie,
która pozostała w rezerwie, drugą w m. Zwancu i 3 w Ustje, 2-j i 3-j
zatrzymywać przeciwnika do przybycia polowych części wyruszyć dalej na
linię Nowa-Uszyca-Dunajowce.

C/ Dowódcy 190 brygady zwrócić baczną uwagę na rejon Kalusa - Ma-
ły Brzeg zatrzymywać przejście przeciwnika do przybycia polowych czę-
ści i wyruszyć dalej na linię Nowa Uszyca-Dunajowce.

D/ Dowódcy szwadronu 15-go, zakupić cały szwadron w Kamieńcu-Po-
dolskim rozmieścić go na Polskich folwarkach.

§ 2.

Dalszy kierunek, wszystkich oddziałów kierować na Zmerynkę.

§ 3.

Dowódcom bataljonów rozkazuję śledzić za nawiązaniem łączności,
zarządzić ściśle wywiadowczą akcję na tyłach przeciwnika i o wszyst-
kich wypadkach donosić w sztab /uczastku/ i nawiązać łączność z po-
lowymi oddziałami.

§ 4.

Trenom /obozom/ wyruszyć na rozkaz dowódców Oddziałów.

§ 5.

"Osobpunktam" i "osobpostam" trzymać się przy sztabach wojskowych
oddziałów i w żadnych wypadkach nie wtrącać się do bojowej akcji woj-
skowych naczelników.

§ 6.

Dowódcom Oddziałów zająć się aprowizacją koni i ludzi na 7 dni.

" P.P. Naczsobotdielenija H O N C Z A R U K

"Za Naczpogranuczastka C A P L U K.

Poufne

W Y C I A G Z RAPORTU

4 bm. TROCKI po drodze z Kamieńca zatrzymał się w Płoskirowskim Wojenkomie, po kilku godzinnej naradzie udał się autem w kierunku Derazni. W Mohylowie, Kamieńcu podolskim i Płoskirowie TROCKI nigdzie nie przyjmował udziału w publicznych mitingach, a tylko wśród wojskowskich i to w niektórych oddziałach. Z Płoskirowskiego Wojenkomu wiadomo że TROCKI przez Zmerynkę, udał do Kremenczuga, gdzie będzie miał przegląd wojsk. Pociąg Trockiego, który stał na stacji Kamieniec znajduje się obecnie ~~Rak~~ w dyspozycji Rakowskiego. Pociąg ten 9 bm. z Rakowskim odjechał z Kamieńca w kierunku Zmerynki i wszyscy dygnitarze którzy bawili w Kamieńcu z Rakowskim, też wyjechali.

Bolszewicy wpadli na ślad Petlurowskiej pracy na prawobrzeżnej Ukrainie, zaaresztowali wielu ludzi. Dużo z tych aresztowanych obecnie się zwalnia, z powodu braku dowodów. W Kijowie rozstrzelano 260 ukraińców, w Odessie na "Kulikowym Polu" rozstrzelano 400 ukraińców, a także 2-ech przewodników powstania Zelezniaka i Nikowskiego. Pomimo tego agitacja Petlurowska bez żadnej zmiany rozszerza się po całej Ukrainie.

W Kamieńcu Podolskim zostali zwolnieni z więzienia archierej Pi-mien i niektórzy popi. Zostali też zwolnieni księża: Szyszko, Niedzielski, Szymański i Dworzecki. Jak wyjaśniło się na rozkaz rewkomu nie chcieli wydać z archiwów kościelnych, - metryk, żądając aby bolszewicy dostali zezwolenie od Biskupa Mańkowskiego.

Podawane, przez rozmaitych informatorów wiadomości o koncentracji armji bolszewickiej na granicy Polski i Rumunii, nie są zupełnie prawdziwe i na nich nie można polegać; a również podawane wiadomości o tem, że bolszewicy, w najbliższych dniach mają napaść na Polskę też nie są prawdopodobne, bo według zasięgniętych wiadomości w bolszewickich instytucjach, bolszewicy obecnie przeprowadzają plan wywołania rewolucji w Polsce, koncentracja zaś wojsk bolszewickich na prawobrzeżnej Ukrainie nosi charakter manewrowo-demonstracyjny.

Tajny wydział Kamienieckiego czeka otrzymał doniesienie z Winnicy że 6-go bm. wybuchło powstanie w rejonach: Chrystynówki i Lipowiec, a w rejonie Kijowa szerzy się bandytyzm. Na linii Fastów-Koziatyn szyny kolejowe są rozbierane przez bandytów.

7 bm. sztab 17 dywizji wyjechał z Kamieńca do Uszycy, a 9 bm. wyszły też wszystkie oddziały należące do grupy manewrowej. Niektóre konne oddziały skierowane zostały w kierunku Zmerynki, a piechota w Południowo-Wschodnim kierunku. W rejonie Murawy stała eskadra aeroplanów, która składała się z 5 małych aparatów i jednego ogromnego t.z. "Ilja Muromiec" eskadra ta wyjechała 9 bm. w niewiadomo jakim kierunku.

Dowódca sił zbrojnych na Ukrainie Frunze ze swoim sztabem i radio wyjechał z Kamieńca. Z Kamienieckiego wojenkomu wiadomo że Frunze wyjechał do Kremenczuga. /Do podkreślenia jest fakt, że Frunze ostatnimi czasy nabiera kolosalnej popularności wśród ludności i wojska./

W rejonie Płoskirowa, Jarmoliniec i Kamieńca pozostały tylko oddziały nienależące do grupy manewrowej: garnizony w miastach, konny bażkierski pułk, dla przeprowadzenia "razwierstki", i oddziały "czerwonych komandirów", którzy wchodzi w skład pogranicznej brygady. Pozostało również w Kamieńcu radio, które jest rozmieszczone na wozach. Na dworcu Kamienieckim stoi ogromny pancerny pociąg "Grom".

4 bm. do Kijowa przybył dywizjon artylerji, składa się on z 12 armat 8 i 12 calowych. Obsługa dywizjonu składa się z tatarów. Dowódcą Dywizjonu jest Orłow/lat 25/. Dywizjon ten dawniej stał w m. Boryszpolu, Połtawskiej Gubernji.

Komitet Wykonawczy
STRAŻY KRESOWEJ
w Warszawie, ul. Nowy-Swiat 21
pokój № 11 tel. 127-50.

№ 4/2 P. 15.

8365 J2
Warszawa, dnia 20 września 1921 r.

Poufne

Do

... H. P. Majora Lidałskiego
w niejss., Hamels

Kierownictwo Prac Zagranicznych Tow: Straży Kresowe
przesyła przy niniejszym wyciąg z raportu jednego z pra-
cowników na Ukrainie łącznie z odpisem rozkazu dowództwa
bolszewickiego.-

ADJUTANTURA GENERALNA	
NACZELNIK WODZA	
8365 J2	
Wpłynęło dn. 12. XII	1921 roku
Wyszło dn. —	1921 roku
Załączników	

2 załączniki

ny Kierownik Prac Zagranicznych

Skrypcy

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

461

C z ę ść III.

SYTUACJA NA UKRAINIE SOWIECKIEJ I W ROSJI.

D y s l o k a c j a. Załączona do poprzedniego raportu dyzlokacja wojsk sow. w okręgu charkowskim i kijowskim dotąd sprawdza się częściowo dotyczy to jednak tylko kilku dywizji. Przypuszczać można, że był to projekt dyzlokacji na wypadek wojny z Polską lub Rumunią, jednakże nie został w życie wprowadzony.

44 Dywizja piechoty w skład której wchodzi 130 bryg. rozlokowana w rejonie Berdyczowa, 131 bryg. w rejonie Starokonstantynowa, 132 bryg. w rejonie Zytomierza. Ponadto 44 pułk jazdy Dyw. 3/X w Związlu. Dyon artylerji w rejonie Związlu. W Zytomierzu sztab dywizji kompania samochodowa i dyon tanków.

45 Dywizja piechoty która była w Humaniu w dniach 4-6/X wyruszyła w przez Berdyczów w stronę Związlu. W skład tej dywizji prócz brygad 133, 4, 5 wchodzi jeszcze oddziały w ilości około 3 brygad z rozformowanej 14 Armji. Dywizja w styczniu r.b. przybyła z frontu do Humania, następnie w miesiącu maja wyruszyła do Zwinogródki i w sierpniu powróciła. Dyon artylerji 12/IX w Zwinogródce. Pułk 45 kawalerji dywizyjnej złożony z 7 szwadronów 10/X w Siennicy. Komendantem dywizji jest HUKOW, ewentualnie szefem sztabu. Naczelnikiem Osoboddieła jest HUCZENKO Włodzimierz, zastępcą jego ADAMOWICZ.

51 Dywizja piechoty. 30/VIII w Odesie Dowódcą jest komisarz BLUCHER 1/X oddziały dyw. przeszły do Bałty i okolic do walki z Za-
bołotnym. Sztab pozostał nadal w Odesie. Dywizja ta jest wy-
jątkowo dobrze wykwapowana. Liczy około 15 tysięcy bagnatów. Artylerja dyw. ciężka 3 baterje wyruszyła w rejon Bałtyk ka-
walerja pozostała w rejonie Odesy.

58 Dywizja strzelców. Sztab dywizji poprzednio meldowany w Korsuniu w pierwszych dniach IX miesiąca znajdował się w Odesie. Dywizja cała rozlokowana w okolicach Ananjowa i Odesy. Bliż-
szych danych o dywizji brak.

12 Dywizja piechoty. Sztab w dniach 11/X meldowany w Kijowie następnie z końcem miesiąca w Berszadzie. Dowódcą dywizji jest komi-
sarz OLSZENSKI. Obecnie otrzymane niesprawdzone wiadomości

że dywizja ta została przeformowana na 28 pograniczną brygadę z dowódcą Aleksandrem LINIKUSEM. Brygada ta zajmuje rejon Bał-
24 Dywizja piechoty. Meldowana 15/IX Sztab w Olgopolu oddziały w pow.o-
gopolskim. Zajęła ona ~~rejon~~ 21 dyw. która była tam rozlokowana
miesiącu maju r.b.

42 Dywizja piechoty. Sztab meldowany 15/IX w Płoskirowie. 122 brygada w
Krasikowie inne w rejonie Czarnego Ostrowa. Bliższych danych bi-
17 Dyw. Jazdy dotąd zwana KOTOWSKIEGO. Sztab w Latyczowie. Dyw. ta obec-
nie uzupełnia się po zbuntowaniu się 2 brygad biuro werbunkowe po-
da w Tyraspolu. Stan liczebny dyw. około 2 tysięcy szabel. Zaopie-
trzenie złe.

1 Kozacza Czerwona Dyw. kawalerji 15/IX meldowana w powiecie jampolskim
Sztab w Jampolu. Dywizja ta wchodzi w skład 1-szej konnej armji.
Pogłoski meldowane w poprzednich raportach o wyjściu 1-szej
konnej armji z rejonu Rostowa sprawdzają się. Jednakże z powod-
sprzecznych danych o poszczególnych dywizjach wiadomości o nie-
nie podaje się.

9 - Dywizja Kawalerji dotąd nie meldowana w naszych raportach, dnia 1/X
przybyła do Zwinogródki na miejsce 8-mej kozackiej dywizji. Dyw.
ta liczy do 6 tysięcy szabel.

8 Kozacza Dywizja, która wchodziła wraz z dyw. KOTOWSKIEGO w skład 1-go
ukraińskiego korpusu jazdy obecnie znajduje się w Winnicy. Stan
liczebny dyw. 4 tysiące szabel, wyekwipowanie b. dobre nastrój
żołnierzy dobry.

1 ukraińska dyw. piechoty Dnia 3/X meldowana w Charkowie. Cała dyw. rozlo-
kowana w rejonie Charkowa.

55 Dyw. piechoty. Sztab nadal w Kijowie. Brygady rozlokowane w rejonie na-
zachód od Kijowa. Zostały wysłane one tam przeciwko drobniejszym
oddziałom powstańczym które podsuwają się niszcząc drogę kole-
jową.

19 Dyw. Piechoty. Sztab nadal w Charkowie. Dyw. ta od miesiąca sierpnia
jest zaangażowana w walkach z powstańcami w rejonie Charkowa.

25 Dyw. Strzelców meldowana poprzednio w Białej Cerkwi 16/IV, w Antopolu
12/V, 1/VIII w Taraszczy, 10/IX w Berdyczowie. Dowódcą dyw. jest
PAŁOWSKI, wojenkomem ALEKSIENKO. 4/X otrzymano wiadomości że dyw.
wyruszyła w kierunku na Szepetówkę, obecnie miejsce postoju szta-

nieznane. Pułk jazdy dyw. rozbity 10/V pod Lipowcem. Stan liczebny dyw. 7 tysięcy ludzi. Zaopatrzenie zke.

52 Dyw. Piechoty. 1/X sztab w Bachmaczu. Dyw. w kwietniu była w Elizabetgradzie, dnia 28/VIII meldowana w Charkowie. Stan liczebny dyw. 5 tysięcy bagnatów około 1000 szabel 5 armat ciężkich.

60 Dyw. strzelców. 1/X rozlokowana w rejonie Kamieniec-Mohylów Podolski. 180 brygada stan liczebny 2 tysiące bagnatów, 40 km. Dyw. w miesiącu czerwcu i li cu brała udział w walkach powstańczych w rejonie Podola. Obecnie z dyw. pozostały tylko 2 brygady. Dyw. ma być rozformowana. Dane powyższe podaje się jako niesprawdzone.

4 Dyw. Jazdy. Wchodząca w skład i konnej Armji w walkach z powstańcami MAHNAT rozbita. 15/IX rozlokowana w rejonie Pawłogradu. Z całej dyw. pozostała tylko 1 brygada w sile 2 tysięcy szabel. Dowódcą dyw. jest MOROZOW.

11 Dyw. Jazdy. Wyszła z Homla w kierunku granicy oczem meldowano w raportach poprzednich, obecnie miejsce postoju sztabu nieznane. Poszczególne punkty tej dyw. są rozlokowane na granicy w rejonie Zwiabel-Olewska.

7 Dyw. piechoty. 15/IX sztab Połtawa. Dyw. rozlokowana w rejonie Połtawy. Bliższych danych brak.

34 Dyw. piechoty. 18/IX. Sztab Bakozy-seraj

46 Dyw. piechoty. Symferopol.

Korpus kaukaski sformowany z 10 i 11 armji. Sztab 18/IX w Tyflisie.

1 Osob. kom. brygada 1/X Odesa. 1 pułk w Odesie, 2 w Tyraspolu, 3 w Perwomajsku, brygada liczy 3 tysiące ludzi w tem 80% komunistów. W skład brygady wchodzi 1 baon polski złożony z jeńców polskich. Baon ten posiada komendę polską i sztandar z polskimi napisami.

164 Osob. Brygada. Kadra Kijów. 1/X przybyło do Czernigowa. Stan liczebny 5 tysięcy bagnatów, pluton kawalerji, 2 baterje polowe. Brygada jest doskonale wyekwipowana i zaopatrzona w karabiny rosyjskie nowego typu.

Flota Czarnomorska. Sztab Mikołajów. Sztabowi temu podlegają wojenne porty Mikołajów, Sewastopol, i mniej ważne Oczaków pod Odesą.

W Mikołajowie stoja 2 torpedowce i 9 hydroplanów.

Mobilizacja i demobilizacja.

Zasadniczo sprawa mobilizacji i demobilizacji na Ukrainie sowieckiej nie jest ujęta w pewne ogólne ramy, lecz zależnie od terenu i oddziału który na tym terenie kwateruje stosowana jest w różnych granicach nie zależnie od rozporządzeń władz centralnych. Na Ukrainie lewobrzeżnej zdemobilizowano: 901 i 902 rocznik. W gub. Podolskiej, kijowskiej i wołyńskiej zarządzone mobilizacje żołnierzy do lat 25 podoficerów do lat 45 i oficerów do lat 60-ciu. Rozporządzenie to datowane jest 28/IX r.b. Niezależnie od mobilizacji poszczególnych roczników zarządzone jest na terenie całej Ukrainy rejestracja "uczot" roczników 903 i 904, które są oddane do dyspozycji "wsiewobuczu".

Liczebność armii sowieckiej.

Na podstawie danych od funkcjonariuszy intendatury armii sowieckiej, przyjąć można, że na terenie okręgu wojennego kijowskiego znajduje się około 120.000 wojska a charkowskiego 178.000 dnia 1/X.r.b. licząc w to i wojska pomocnicze.

Organizacja armii sowieckiej.

Ostatnie gry wojenne oraz częste inspekcje frontu, które do dziś dnia trwają, spowodowały zasadniczą reorganizację armii sowieckiej. Przedewszystkiem mają być zreorganizowane dywizje w ten sposób że na miejsce 3 pozostaną 2 brygady. Ponadto mają być zlikwidowane przy dyw. pułki kawalerji i po rozdzieleniu przydzielone do poszczególnych pułków piechoty. Reorganizacja armii polowej jak dotąd postępuje bardzo wolno. Natomiast energicznie przystąpiono do zreorganizowania tyłów. W pierwszej linji mają być zniesione "wochry" i "wnusy" które zastąpią specjalne oddziały konwojne oraz tak zw.

"straży rzeczypospolitej", pierwsze mają objąć służbę etapową, drugie mają spełniać rolę żandarmerji. Niezależnie od tego coraz częściej spotyka się oddziały "komniezamoża". Oddziały te specjalnie są używane do ściągania "prednakoła".

Ponadto formuje się coraz więcej "osobych" bataljonów i brygad. ^{W armii sowieckiej} wprowadzoną została obecnie metoda szkolenia młodzieży przed wstąpieniem do wojska. Rolę tę spełniają oddziały "wsiewobuczu", w następujący sposób: zarejestrowane roczniki t.j. 903, 904 obowiązane są 2 razy ty odnowo stawiać

się na zbiórce, gdzie odbywają się ćwiczenia wojskowe, gimna-

styka i teoria z zakresu wykształcenia wszechstronnego w duchu ściśle komunistycznym. Niestawienie się na zbiórkę uważana jest za krok antirewolucyjny.

Szkolnictwo woj- skowe.

Wielki nacisk kładzie obecnie rząd sowiecki na wyszkolenie przyszłych kadr czerwonych oficerów. Szkoły oficerskie zasadniczo podzielone są na 4 oddziały mianowicie: oddział I szkoli dow. kompanji, II dowódców baonów, III-ci pułków, IV-ty brygad. Prawo wstąpienia do szkoły mają tylko ci którzy skończyli 4-ry klasy gimnazjalne bez egzaminu wstępnego oraz inni po złozeniu odpowiedniego egzaminu. Kursy wstępne zostały zniesione. Miejsca postępu szkół na Ukrainie sowieckiej zostały podane w raporcie poprzednim. Otrzymało wiadomości, że na Syberji w Tomsku istnieje szkoła sztabu generalnego, pozatem zostały obecnie utworzone szkoły topografów wojskowych w Petersburgu, Omsku i Taszkencie. Są to szkoły 4-tro klasowe i wstęp do nich mają tylko ci którzy ukończyli zakład średni. Szkoły oficerskie ukraińskie na równi z wojskami "wczk" są używane do walk wewnętrznych z powstańcami.

Przemysł wojsko- wy.

*Wzrost
kierunki o aug.
e. strony m. j. p.
k. 27 47 50*

Rząd sowiecki bardzo intensywnie pracuje w kierunku uruchomienia i wzmożenia produkcji przemysłu wojskowego. Uruchomione zostały obecnie fabryki broni i amunicji na Syberji w Irkucku. Fabryki te mają dostarczyć broni i amunicji powstańcom w Indiach Wschodnich, pozatem wszystkie dawne fabryki w Rosji i na Ukrainie są przeważnie uruchomione we własnym zakresie. Przedsiębiorcom dano koncesje t.j. zdjęto z fabryk ich upaństwowienie, na wyrób materiałów technicznych wojskowych, n.p. wozy, aeroplany, fabryk sukna, konserw i.t.p. Ścisłych danych podać nie jesteśmy w stanie ze względu na brak odpowiednich placówek na terenie sowieckim. Wiadomości powyższe podaje się jako sprawdzone, gdyż otrzymano z kilku źródeł od uchodźców przybyłych z różnych stron Rosji. W przyszłym miesiącu ma być uruchomiona fabryka tanków w Moskwie. Biorąc pod uwagę pracę sztabu rosyjskiego około reorganizacji armji, organizacji tyłów i przemysłu wojskowego, które pomimo wszystko robią postępy, można przypuścić że rząd sowiecki robi przygotowania do przyszłej kampanji wojennej i stara się błędy swej polityki wojskowej popełniane dotąd naprawić, ruch wojskowy widać że prace około armji są bardzo poważne.

Wzrost i:

Ruch powstaniec.

Ruch powstaniec wzmożony w rejonie Bałty gdzie operuje ZABOŁOTNY oraz w rejonie Odessy. W Odessie z końcem sierpnia r.b. aresztowano 770 ludzi petlurowców, znaleziono przy nich dokumenty z podpisami Tiutiunika i Petlury. Po aresztowaniu cała prasa sowiecka ogłosiła że został wykryty spisek polsko-ukraiński. W rejonie Hymania operują oddziały CZARNEGO WOROJA 200 szabel/ oraz KREMURKI /500 szabel/. W Olgopolu ZYCHA /40 szabel/ w Łatyczowie CHMARA /80 szabel/ w Litynie SZEPELA /około 200 szabel/. Ostatnia smutna dla powstańców spowodowała że kilka mniejszych oddziałów przeszło na stronę bolszewicką. Niezależnie od meldowanych poprzednio w rejonie Zwinięgródki przeszedł PUCHACZ i w rejonie Koziatyna GWITKOWSKI, obaj poddali się z około 300 ludźmi. W rejonie Jekaterynosławia operuje MACHNO z 6000 ludzi, w rejonie Charkowa SZAPOWAŁ IWANOW obaj posiadają około 3000 ludzi. Ruch powstaniec w rejonie Charkowa spowodował że charkowski okręg wojenny t.j. sztab wraz z oddziałami przydzielonymi do niego z obawy przed powstańcami czy też w celu zlikwidowania ruchu powstaniec w rejonie Jekaterynosławia przeniósł się z Charkowa do Jekaterynosławia/wiadomości powyższej przez powyżkę nie podano w dyslokacji/. Najbardziej w ostatnich czasach przebiegły powstaniec objętym rejonem jest linia kolejowa Kijów - Sarhy oraz jak na początku podano rejon Bałty i Odessy. "Izwestia moskiewskie z dn. 23/IX meldują że Petlura wraz ze swoim sztabem przeniósł się z Polski na Ukrainę i ma rozpocząć operacje przeciwko rządowi Sowieckim. Wiadomość ta wskazuje że bolszewicy oczekują większego powstania na terenie Ukrainy i rozumiają obecnie jest :1/ ewakuacja mienia państwowego z Ukrainy przez brzeźną, 2/ przygotowywanie opinii do wycofania się wojsk sowieckich za Dniepr, 3/ gromadzenie na brzeźnej Ukrainie wojsk WCKK jak "osob. brygad" "wnusów" sz. oficerskich i oddziałów "komniezamość". Sądząc z przygotowań jak powstańców tak i rządów sowieckich oraz biorąc pod uwagę nastroje ludności na Ukrainie. Śmiało można twierdzić, że ruch powstaniec o ile pójdzie planowo, w zupełności uda się

Sytuacja polityczna na Ukrainie.

Zdenerwowanie na całym terenie Ukrainy doszło do punktu kulminacyjnego. Stan ten spowodowały bezustannie krążące pogłoski to o wojnie rumuńskiej to o wojnie polskiej o ofensywie Polaków jako awangardy imperjalistów zachodu, to znów pogłoski o powstaniu na całej Ukrainie za pomocą Polski i Rumunii. Drugim powodem była chęć opanowania głodu w głębi Rosji kosztem Ukrainy. Użyto w tym celu wszelkie do dyspozycji stojące oddziały wojskowe zasilając je oddziałami przysłanymi z głębi Rosji celem ściągnięcia "prednalogu". Już większe oddziały rozkwaterowywane po wsiach ogałają ludność ze środków żywności a naznaczone wymiary ściąganych produktów ogłodziłyby doszczętnie chłopów ukraińskich. Podatek naturalny w formie zboża, mięsa, płótna, skóry i.t.d. ściągają się na podstawie wszystkich tych rzeczy, które gospodarstwo posiadać musi więc od chaty, pieca, szyby, wozu, konia, bydła i.t.d. a ściągają się w sposób bezwzględny. Naturalnym objawem jest opór miejscowego chłopstwa, który jednakże w różnych okolicach różnie się objawia. Na Podolu prawie wszędzie chłopstwo stawia opór, na Wołyniu udało się ściągnąć zapasy które jednakże ulegają zniszczeniu w tych miejscach gdzie się je magazynuje. Na Zadnieprzańskiej Ukrainie gdzie mierne urodzaje pozwoliłyby najwyżej wyżywić się ludności dochodzi wszędzie do ostrych starć. Ruch ^w powstańczy, jako taki, prawie wszędzie osłabł. W tych miejscach gdzie wybuch, wyraża się jednakże w ostrzejszej formie niż kiedykolwiek i wydaje się być lepiej zorganizowanym. Ostatnie wiadomości świadczą że akcja na całym terenie jest ujednoliconą, palą się magazyny zboża pod Berdyczowem, w okolicach Żytomierza, tak samo jak pod Chmielnikiem i pod Jekaterynosławiem. Wykolejanie pociągów meldowane z pod Fastowa z pod Bałty i z pod Korostenia. W Borodiance most wysadzony. Napady na miasteczka połączone z pogromami odbyły się w Chmielniku, jak i w olgopolskim powiecie a zcentralizowanie ognisk powstańczych doprowadza wszędzie gdzie takie już wybuchły, do poważnych starć z wojskami bolszewickimi. Rezultatem tego są meldowane całe eszalony z rannymi. Pajok wojskowy pozostawia wiele do życzenia, tak że bolszewicy nie mogą być pewni wszystkich swych oddziałów z wyjątkiem słuchaczy krasnych szkół i kawalerji która dotych-

czas nie wypowiada posłuszeństwa. Taki stan w kraju nie tak wiernym jak Wielkorusja i prawie w całości wrogo dla bolszewików usposobionym, wywołuje chęć przewrotu, a przy braku wiary we własne siły oglądanie się za pomocą z zewnątrz. Najbardziej mówi się o Polsce i Rumunii przy równoczesnej kandydaturze Petlury, którego imię najbardziej na wschód, tembardziej staje się popularne. Przyczynia się do tego iż wielu atamanów powstańczych działa pod jego nazwiskiem i w jego imieniu. Dalszym powodem szukania oparcia w Polsce jest przysłowiowy dobrobyt ukraińskich chłopów na Polskim Wołyniu, jako kontrast zaraz za granicą zaczynających się represji i rekwizycji. Nawiązanie stosunków kooperatyw polsko-ukraińskich z kooperatywami na Ukrainie sowieckiej popieranymi przez całą ludność przyczyniło się też dużej mierze do polonofilskich nastrojów. Reasumując, Ukraina zaczyna się organizować, angażując całą ludność do wyparcia rządów sowieckich szuka oparcia w sąsiednich zachodnich państwach skąd oczekuje poparcia w akcji antybolszewickiej.

Stan ekonomiczny

Dość normalnie funkcjonuje tylko przemysł cukrowniczy. Uruchomiono przeszło 30 fabryk, jednakże przy dość krótkiej kampanii. Tegoroczny burak zawiera duży procent cukru. Charkowskie i kijowskie fabryki metalurgiczne cierpią na brak węgla, toteż produkcja znacznie zmniejszona.

Garbarnia Szlenkera pod Berdyczowem ma być na wielką skalę uruchomiona. Mówi się o wydzierżawieniu fabryk z powodu dzisiejszego zastoju w przemyśle. W Odesie puszczone 3 niewielkie zakłady tkackie nienacjonalizowane. Umundurowanie i obuwie przywozi się z Moskwy. W Odesie pracuje przy remoncie i budowie aeroplanów prywatne przedsiębiorstwo "ANATRA". Ma wypuścić w najbliższym czasie około 100 aeroplanów.

Towary znajdujące się na terenie ~~ukraińskiej~~ Ukrainy pochodzą przeważnie z Polski i Rumunii. Jest to manufaktura wszelkiego rodzaju. Oficjalnie handel z Polską jest zmonopolizowany przez "Iniestorg" który jednakże żadnego większego interesu nie zrobił. Bardziej rzutkie ukraińskie kooperatywy wymieniają legalnie i nielegalną drogą z Polski i Rumunii sól, naftę i manufakturę z za szczecinę, chmiel i skóry, lub obcą walutę. Tylko ten towar

Który niezbędny jest sowietom jak n.p. worki może drogę legalną przez wniesztorg dostać się do Rosji. ~~Wniesztorę~~ wszelkimi siłami dąży do izolowania ~~konserwatywnych~~ kooperatyw ukraińskich oraz prywatnych handlowców z od stosunków handlowych z Polską. Polityka ta ma cel podwójny, 1/rozchodzi się o zabezpieczenie się przed ewentualną akcją kontrrewolucyjną przez kooperatywy ukraińskie oraz zabezpieczenie sobie drogi do akcji wywiadowczej oraz agitacyjnej przez handel na terenie polskim. Głośne swego czasu zarządzenie władz sowieckich o oddaniu poszczególnych fabryk kooperatywom lub przedsiębiorcom prywatnym w dzierżawę jak dotąd postępuje bardzo słabo. Przyczyną tutaj jest absolutny analfabetyzm ~~xxx~~ sowieckich działaczy w sprawach ekonomicznych oraz dążenie partji komunistycznej do niewprowadzenia w życie dekretu kolidującego z programem partji. Wpływy sztabu rosyjskiego spowodowały że mimo sprzeciwu władz politycznych fabryki pracujące na obronę państwa t.j. produkujące artykuły wojskowe zostały uruchomione."

Poniżej podaje się ceny artykułów pierwszej potrzeby w poszczególnych prowincjach Rosji Sowieckiej.

Artykuł...	Odesa	Zwinoródka.	Humani	Zytomierz.
żyto pud	80.000	40.000	30.000	
pszenica	130.000	70.000	35.000	150.000
cukier	600.000	400.000	240.000	640.000
słonina	640.000	480.000	520.000	600.000
masło	480.000	600.000	240.000	

Ceny powyższe podane w rublach sowieckich za pud./xxx/

Administracja.

Władze administracyjne sowieckie pracują nadal bardzo nieudolnie absolutnie nie dążą do pozyskania sympatji ludności i prowadzą nadal politykę terrorystyczną. ^{1. K. W. W. W. W.} Prowadzona jest nadal rusyfikacja, język urzędowy we wszystkich urzędach tylko rosyjski. Przez ukraińców są opanowane zupełnie dawne urzędy ziemskie oraz biura statystyczne. Te ostatnie n.p. w Odesie są centrem ruchu antirewolucyjnego rosyjskiego. Dotąd pracują bez kontaktu z emigrantami rosyjskimi i starają się przez swych ludzi nawiązać. Wskazano byżoby grupy emigracyjne polonofilskie uprzedziły emigrację berlińską i paryską w nawiązaniu kontaktu z centralą biur statystycznych gub. odeskiej w Odesie.

Partje polityczne i nastroje ludności. Żadna z partji politycznych na Ukrainie nie przejawia życia.

Grupy monarchistyczne steroryzowane zaprzestały wszelkiej akcji. Jednakże przy jakimkolwiek przewrocie prawdopodobnie rozpoczną swoją akcję. Z grup prawicowych rosyjskich najczynniejsi są bezpartyjni w zbliżeniu do kadetów. Eserzy rosyjscy częściowo pracują wspólnie z bolszewikami częściowo są bezczynni. Z grup ukraińskich żadna z partji oficjalnie przeciwko bolszewikom nie występuje nie licząc naturalnie zwolenników hetmana których do ukraińców zaklasyfikować trudno. Ruch powstańczy i akcja kontrrewolucyjna wogóle nie są przez żadną partję organizowane są to objawy samorzutne jako odpowiedź na politykę bolszewicką. Kombinacje polityczne opierane na jakichkolwiek partjach politycznych uważać należy jako niewłaściwe gdyż grupa złożona z kilkunastu ludzi mniemająca się partją w czasie obecnym nie ma najmniejszego wpływu faktycznego wśród mas a robi tylko wrażenie na zachodzie oraz w kołach rządowych sowieckich który każdy ruch antirewolucyjny uważają za zorganizowany. Nastroje ludności bez zmian t.j. chłopci przeważnie wszyscy z rządów sowieckich niezadowoleni, młodzież wiejska rozagitowana w niektórych miejscowościach sprzyja bolszewikom, inteligencja bezwzględnie cała nie licząc naturalnie żydów jest zdecydowanie wrogo dla bolszewików nastrojona. Na zewnątrz ma się czasami wrażenie że inteligencja pogodziła się już z losem i pracuje dla bolszewików. Jest to jednakże mylnem gdyż z nienawiści dla sowieków nie pokrywają ani względy patriotyczne ani zrozumienie interesów Rosji w uzależnieniu od siebie Ukrainy. Inteligent rosyjski pracuje dla bolszewików tylko pod terorem, nie chce jednakże przeciwko władzy sowieckiej wystąpić gdyż nie wierzy w powodzenie jakiegokolwiek bądź ruchu antirewolucyjnego. Żydzi jak biedni tak i bogaci jedni dla władzy drudzy dla zysku bezwzględnie sprzyjają i popierają bolszewików. Polacy przeważnie wszyscy ciągną ku Polsce. Specjalnie przejawia się to u drobnej szlachty. Część robotników oraz młodsza generacja działaczy socjalistycznych polskich pozostaje wyłącznie na usługach bolszewizmu mając na widoku egoistyczne dążenie do władzy sowieckiej.

Komunikacja.

Od czasu ostatnich meldunków transportu na Ukrainie i w Rosji sowieckiej zmian zasadniczych nie ma. Wzmocniona jest akcja około doprowadzenia linii kolejowych do względnego porządku. Specjalnie uwzględniane są linie strategiczne oraz główniejsze arterie komunikacyjne ze specjalnym uwzględnieniem terenu granicznego. Na stacjach pogranicznych rozszerzane są rampy kolejowe powiększane ilości torów i remontowane kuchnie dla wojska. Transport t.j. przerzucanie liniami kolejowymi wojsk nie zmniejszyło się. Ruch kolejowy osobowy etapowo na liniach pobocznych został zmniejszony. Ciekawym jest objaw polityki kolejowej na Syberji. Mianowicie od uchodźców z Syberji otrzymane wiadomości że na liniach syberyjskich są mosty kolejowe żelazne zastępowane drewnianymi w jakimto celu jest robione nie ustalono. Warsztaty kolejowe obecnie pracują intensywniej niż na początku bieżącego roku. Koziatyn, Odesa, Kijów, Zmerynka miesięcznie wypuszczają najmniej po 3 parowozów z remontu kapitalnego. Jest to wielki krok naprzód. Zasiwy ozime na terenie Ukrainy zostały dość pomyślnie ukończone. Sądząc z opowiadań uchodźców przyjąć można że na terenie Ukrainy prawobrzeżnej zasiano około 50% ziemi lewobrzeżnej 40%. Zbiór kartofli zapowiada się bardzo dobrze urodzaj średni. Stan przemysłu rolnego w stanie dość dobrym gdyż uruchomionych będzie około 30% cukrowni i jest uruchomionych około 70% młynów. Wydajność tych fabryk obliczać można w stosunku do produkcji przedwojennych na 20%. Przygotowanie ziemi pod zasiew buraków cukrowych na rok przyszły przedstawia się bardzo niepomyślnie. Przygotowano mianowicie w gub. wołyńskiej, podolskiej oraz kijowskiej mniej więcej 30% tego obszaru który był obsiany burakami w roku bieżącym. Jedną z przyczyn niskiej produkcji przemysłu cukrowniczego w roku przyszłym będzie także brak nasion buraczanych których przygotowano w ilościach niewielkich zapasy zaś stare są albo wyczerpane albo nie do użycia. Na Ukrainie prawobrzeżnej stacji selekcyjnych specjalnych dla buraka cukrowego pracowało normalnie 2 i produkcja ich nie pokryje zapotrzebowania na rok przyszły.

Przemysł rolny
i rolnictwo.

Surawski

Od czasu ostatniej wojny transporty na Ukrainie i w
Rosji sowieckiej zmianą zasadniczą nie są. Wzrost jest
właściwie doświadczeniem linii kolejowych do zwiększenia po-
żądanej. Specjalnie zwiększanie się linie strategiczne oraz
zwiększenie akcji komunikacyjnej se specjalnie zwiększanie
niezależnie od innych. Na stacjach kolejowych rozeszły
na szlasy kolejowe powiększanie ilości torów i remontowanie
kolejnic dla wojny. Transport t.j. zwiększenie linii kolej-
owych wojny nie zmniejszają się. Ruch kolejowy osobowy "etapo-
wy" na liniach pomocniczych został zmniejszony. Głównym jest
opracowanie polityki kolejowej na Syberji. Mianowicie od ukończenia
z Syberji otrzymane wiadomości że na liniach wybranych są
możemy kolejowe szlaki zastępowane drzewami w ilości co-
lna jest rozbicie nie ustalono. Wzrost kolejowy obecnie gra-
duje. Interesujemy się nie na początku biegu roku. Kolej-
owa. W Rosji, zmniejszenie wydatków najmniej po 2
porówna z rokiem poprzednim. Jest to wielki krok naprzód.
Zasady ogólne na terenie Ukrainy zostały dość powolnie ukła-
dane. Jednak z powodzeniem udało się uzyskać na terenie
Ukrainy przewidywanej zasile około 30% stanu poprzedniego.
40% zbiór kartofli odpowiada się bardzo dobrze. Właściwie
ni. Stan przewidywany. Właściwie w stanie dość dobrym były uprawy
róż. Według około 30% uprawy i jest przewidzianych około 70%
młodych. Według tych danych obliczając stan w stosunku do p-
produkcyj przewidywanych na 30%. Przewidywane są pod sta-
nie bardzo trudnych. Na rok przewidywane są bardzo
niebezpieczne. Przewidywane mianowicie w Rosji. Właściwie, podob-
nie. Właściwie mniej więcej 30% to o tym, który był
obciążony burkami w roku bieżącym. Jednak z przewidywaniami
produkcyj przewidywane zwiększanie w roku przewidywane
także brak nasion buraczanych. Właściwie w ilościach
nie wielkich. Właściwie są albo zwiększone albo nie do
użytku. Na Ukrainie przewidywane są. Właściwie specjal-
nych dla buraków. Właściwie przewidziano 3 i produkcyj-
ich nie pokryje zapotrzebowania na rok bieżący.

Przewidywane
i rolnictwo.

*Właściwie
Buraki*